

Handläggare
Carolina Morales
Telefon: 08-50825146
Linn Hemmingsson
Telefon: 08-50825327

Till
Socialnämnden
2024-09-24

Remiss av Motion om att reformera stadens insatser för hemlösa

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/377

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion från Andrea Hedin (M). I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att reformera utbudet av insatser för hemlösa i enlighet med motionens intentioner. Motionären har identifierat några särskilt utsatta grupper för vilka motionären anser att insatserna behöver ses över. Dessa grupper är personer med allvarlig psykisk ohälsa, personer i prostitution och människohandel samt äldre personer i hemlöshet.

Förvaltningen instämmer med motionären om att det är viktigt att Stockholms stad kontinuerligt utvecklar arbetssätt för att möta behoven hos de som lever i eller som riskerar att hamna i hemlöshet och redovisar i tjänsteutlåtandet aktuella inriktningar och pågående utvecklingsarbete kring de målgrupper motionären identifierat som särskilt utsatta.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion från Andréa Hedin (M) med förslag om att reformera stadens insatser för hemlösa. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Convictus, Frälsningsarmén Stockholm, Stadsmissionen och Talita.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 oktober 2024.

Ärendet

Motionären skriver att när förutsättningar i människors levnadsvillkor förändras påverkar det också hur gruppen av hemlösa ser ut samt att gruppen personer som lever i hemlöshet inte har samma sammansättning eller erfarenheter som för tio eller tjugo år sen. Mot denna bakgrund menar motionären att det är av största vikt att en stor kommun som Stockholms stad hela tiden förändrar och utvecklar sina arbetssätt för att möta målgruppens behov.

Motionären har identifierat några särskilt utsatta grupper för vilka motionären anser att insatserna behöver ses över:

- Personer med allvarlig psykisk ohälsa

Motionären hänvisar till en granskning gjord av tidningen Faktum, enligt vilken bristande kontakt med vården utgör ett stort hinder när personer som lider av psykosjukdom ska få hjälp enligt Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT). I flertalet domar enligt LPT anges enligt motionären enligt hemlöshet som ett skäl till fortsatt sluten tvångsvård. Motionären menar att samarbetet mellan kommun och region måste bli bättre när det kommer till att personer med svår psykisk ohälsa skrivs ut och att socialtjänsten i Stockholms stad därför bör få ett uppdrag att stärka samarbetet med Region Stockholm för den här målgruppen.

- Personer i prostitution och människohandel

Motionären skriver att då polisen gör tillslag och påträffar individer som är offer för trafficking och prostitution är det ofta svårt att hitta tillfälliga boendelösningar för dessa personer. Moderaterna vill att staden, med sina bostadssociala resurser, erbjuder bättre stöd och boende till offer för trafficking och prostitution. Motionären menar dock att det är otillräckligt att enbart lämna prostitution för stunden och att offer för sexhandel även behöver stöd kring rehabilitering och att hitta vägar till ett nytt liv. Stockholms stad bör enligt motionären ”kroka arm” med idéburna aktörer för att utveckla exit- och rehabiliteringsprogram.

- Äldre personer i hemlöshet

Motionären lyfter att andelen hemlösa pensionärer har ökat de senaste åren och att det är den ökade förekomsten av psykisk ohälsa, demenssjukdomar, somatiska sjukdomar i kombination med ekonomiska svårigheter som är några av de bidragande orsakerna till att gruppen äldre hemlösa ökar. Motionären anser att det krävs förebyggande insatser och ökad medvetenhet bland personer som kommer i kontakt med äldre, framför allt genom att vidareutbilda medarbetare inom socialtjänsten och äldreomsorgen i att kunna möta de äldres behov. Motionären anser att man bör flytta fram positionerna ytterligare kring att förebygga hemlöshet bland äldre

och att möjligheten till stöd och insatser behöver kunna ges i tidigare skede för att förebygga avhysningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 18 september 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 september 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med motionären om att det är viktigt att Stockholms stad kontinuerligt utvecklar arbetsätt för att möta behoven hos de som lever i eller som riskerar att hamna i hemlöshet. I Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025¹ formuleras det enligt följande: *Arbetet för att motverka hemlöshet är och behöver vara i ständig utveckling, både för att kunna möta nya personer och grupper av personer som söker socialtjänstens bistånd och för att kunna utarbeta evidensbaserade metoder för att stödja personer i deras processer ur hemlöshet* (s. 36, andra stycket).

I det följande lämnar förvaltningen synpunkter kring de grupper för vilka motionären anser att insatser behöver ses över.

Personer med allvarlig psykisk ohälsa

Förvaltningen känner inte igen uppgiften om att hemlöshet ska ha angivits som skäl till fortsatt tvångsvård enligt LPT. Kriterier för vård enligt LPT är strikta och följande måste vara uppfyllt²:

- Allvarlig psykisk störning
- Behov av psykiatrisk vård dygnet runt
- Att personen motsatt sig behövlig vård.

Förvaltningen har med anledning av uppgifterna i motionen tagit kontakt med företrädare för psykiatrisk vård inom regionen och fått bekräftat att hemlöshet i sig inte är ett skäl för fortsatt tvångsvård. Det kan däremot förekomma att personer blir kvar i slutenvård på frivillig basis för att avvakta planering avseende boende med socialtjänsten. Det kan exempelvis vara fallet för personer med förhöjd våldsrisk där hemlösheten ökar sårbarhet och risk för våldsutövande.

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård³ (LUS) syftar till att främja en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för enskilda som efter utskrivning från

¹ [Microsoft Word - Bilaga 1 till SLKs tjut Programmet ny version.docx \(start.stockholm\)](#)

² [Dina rättigheter i tvångsvården – Vård enligt LPT \(socialstyrelsen.se\)](#)

³ [Lag \(2017:612\) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

sluten vård behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den regionfinansierade öppna vården. I detta syfte ska lagen särskilt främja att en patient med behov av insatser skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter det att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar (2 §).

Stadens socialtjänst arbetar dagligen med att efterfölja LUS och de arbetssätt som följer av lagstiftningen. Förvaltningen är medveten om att det förekommer avvikelser utifrån fastslagna arbetssätt, vilka exempelvis kan vara relaterade till tekniska fel i det digitala system som används för informationsöverföring. Denna typ av avvikelser ska enligt förvaltningens mening rapporteras och följas upp enligt de strukturer som finns.

Vad gäller målgruppen personer med allvarlig psykisk ohälsa anser förvaltningen sammanfattningsvis att såväl den lagstiftning som de arbetssätt som finns på plats är tillräckliga och att det löpande arbetet med att eliminera tekniska avvikelser behöver fortsätta.

Strukturer för gemensamt utvecklingsarbete mellan stadens socialtjänst och regionen finns också, och kommer bland annat till uttryck genom pilotprojektet Förstärkt samverkan. Projektets målgrupp är personer med komplex samsjuklighet i form av svårare skadligt bruk och beroende i kombination med allvarlig psykisk sjukdom, social utsatthet och nedsatt funktionsförmåga. Personer i målgruppen ska därtill sakna förmåga att ta emot insatser inom ramen för ordinarie samverkansstruktur samt ha behov av särskild samordning över längre tid. Förvaltningen testar tillsammans med ett antal stadsdelsnämnder och vårdgivare inom regionen arbetssätten under 2024 och kommer därefter att utvärdera dessa.

Personer i prostitution och människohandel

Förvaltningen har i tjänsteutlåtande till socialnämnden 2024-04-23 lämnat svar på remiss från kommunstyrelsen avseende betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97)⁴. Utredningen bakom betänkandet har bland annat haft i uppdrag att ta fram och lämna förslag på utformning och organisering av exitprogram för vuxna personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I betänkandet föreslås ett exitprogram för vuxna och program för barn för vuxna och barn i behov av omfattande hjälp för att kunna lämna utnyttjande i prostitution eller människohandel för sexuella ändamål.

Förvaltningen ställer sig i tjänsteutlåtandet överlag positiv till förslagen i betänkandet Ut ur utsatthet och till förslaget om att socialtjänsten ska ha ett samordnande ansvar för programmen och

dess tvärprofessionella team. Förvaltningen menar samtidigt att det är viktigt att se hur utsattheten inom prostitution hänger ihop med annan utsatthet för våld och anser mot bakgrund av detta att det är viktigt att stödinsatser inte blir alltför specialiserade så att personer med komplexa stödbehov riskerar att hamna mellan olika verksamheters områden.

I betänkandet Ut ur utsatthet lyfts vikten av civilsamhällets kompletterande stöd till målgrupperna. Förvaltningen delar utredningens förslag om att beakta en långsiktig försörjningsplan till civilsamhällets aktörer med motiveringen att civilsamhället spelar en värdefull roll i att komplettera kommuners och regioners insatser.

Äldre personer i hemlöshet

De senaste åren har flera satsningar gjorts inom socialförvaltningen för målgruppen äldre så som införandet av äldrelots, införandet av placeringssamordnare vid boendeenheten samt öppnandet av utredningsplatser. I stadens budget för 2023 fick äldrenämnden i uppdrag att i samarbete med socialnämnden ta fram en nollvision för äldre i hemlöshet. Nämnderna har inom ramen för nollvisionen tagit fram ett flertal rekommendationer för hur Stockholms stads socialtjänst bör arbeta för att nå en nollvision för äldre i hemlöshet⁵.

Bland rekommendationerna finns kunskapshöjande aktiviteter riktade till medarbetare om bland annat vräkningsförebyggande arbete, vad det innebär för en äldre person att befinna sig i hemlöshet och hur man kan stödja målgruppen i vägen till eget boende. En annan rekommendation är att stadsdelsnämnderna fortsätter att utveckla och stärka det uppsökande och förebyggande arbetet, samt att detta görs i samverkan med frivilligorganisationer. Funktionen äldrelots vid socialförvaltningens uppsökarteam fyller en viktig funktion i det uppsökande arbetet och rekommenderas behållas och utvecklas.

Socialnämnden har tillsammans med äldrenämnden tagit fram en vägledning för det vräkningsförebyggande arbetet med personer som är 65 år och äldre utifrån vad som särskilt bör beaktas när det gäller målgruppen. Bland annat rekommenderas att säkerställa att det finns lokala rutiner vid stadsdelsnämnderna där det tydligt framgår hur intern samverkan och handläggning ska ske. Även regelbunden samverkan mellan socialtjänst och lokala hyresvärdar i syfte att gemensamt arbeta vräkningsförebyggande rekommenderas.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Motion angående att reformera stadens insatser för hemlösa

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-09-11
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-09-11